

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता — पद पाठः

पञ्चमकाण्डे षष्ठः प्रश्नः

उपानुवाक्याभिधानं

ॐ नमः परमात्मने । श्री गुरुभ्यो नमः । हरिः ॐ

हिरण्यवर्णा इति हिरण्य—वर्णाः । शुचयः । पावकाः । यासु । जातः । कश्यपः । यासु ।
इन्द्रः ॥ अग्निम् । याः । गर्भम् । दधिरे । विरूपा इति वि—रूपाः । ताः । नः । आपः । शम् ।
स्योनाः । भवन्तु ॥ यासाम् । राजा । वरुणः । याति । मद्धे । सत्यानृते इति सत्य—अनृते ।
अवपश्यन्नित्यव—पश्यन्न । जनानाम् ॥ मधुश्रुत इति मधु—श्रुतः । शुचयः । याः । पावकाः ।
ताः । नः । आपः । शम् । स्योनाः । भवन्तु ॥ यासाम् । देवाः । दिवि । कृण्वन्ति । भर्षम् ।
याः । अन्तरिक्षे । बहुधेति बहु—धा । भवन्ति ॥ याः । पृथिवीम् । परसा । उन्दन्ति । १ (५०)
॥ [१] ॥ शुक्राः । ताः । नः । आपः । शम् । स्योनाः । भवन्तु ॥ शिवेन । मा । चर्षुषा ।
पश्यत । आपः । शिवया । तनुवा । उपेति । स्पृशत । त्वर्चम् । मे ॥ सर्वान् । अग्नीन् । अप्सु-
षद् इत्यप्सु—सदः । हुवे । वः । मयि । वर्चः । बलम् । ओजः । नीति । धत्त ॥ यत् । अदः ।
संप्रयतीरिति सं—प्रयतीः । अहौ । अनन्दत । हते ॥ तस्मात् । एति । नद्यः । नाम । स्थ । ता ।
वः । नामानि । सिन्धवः ॥ यत् । प्रेषिता इति प्र—इषिताः । वरुणेन । ताः । शीर्षम् । सम-
वल्गतेति सं—अवल्गात ॥ [२] ॥ तत् । आप्नोत् । इन्द्रः । वः । यतीः । तस्मात् । आपः ।
अन्विति । स्थन ॥ अपकाममित्यप—कामम् । स्यन्दमानाः । अवीवरत । वः । हिकम् ॥ इन्द्रः ।
वः । शक्तिभिरिति शक्ति—भिः । देवीः । तस्मात् । वाः । नाम । वः । हितम् ॥ एकः । देवः ।
अपीति । अतिष्ठत् । स्यन्दमानाः । यथावशमिति यथा—वशम् ॥ उदिति । आनिषुः । महीः ।

इति॑ । तस्मा॑त् । उ॒द॒कम् । उ॒च्य॒ते ॥ आपः॑ । भ॒द्राः । घृ॒तम् । इत् । आपः॑ । आ॒सुः । अ॒ग्नी॒षोमा॒-
 वित्य॒ग्नी—सोमौ॑ । बि॒भ्र॒ति । आपः॑ । इत् । ताः ॥ ती॒व्रः । र॒सः । म॒धु॒पृ॒चामि॑ति मधु—पृ॒चा॑म् ।
 ३ (५०) ॥ [३] ॥ अ॒र॒ङ्ग॒म इत्य॑रं—ग॒मः । ए॒ति॑ । मा । प्रा॒णेने॑ति प्र—अ॒नेन॑ । स॒ह । वर्च॑सा ।
 ग॒न्न ॥ आत् । इत् । प॒श्या॑मि । उ॒त । वा । शृ॒णो॑मि । ए॒ति॑ । मा । घो॑षः । ग॒च्छ॒ति । वाक् । नः ।
 आ॒साम् ॥ म॒न्ये॑ । भे॒जा॒नः । अ॒मृ॒तस्य॑ । तर्हि॑ । हि॒र॒ण्यव॑र्णा इति हि॒र॒ण्य—व॑र्णाः । अ॒तृ॒पम् ।
 य॒दा । वः ॥ आपः॑ । हि । स्थ । म॒यो॒भुव॑ इति मयः—भुवः॑ । ताः । नः । ऊ॒र्जे । द॒धा॒त॒न ॥ म॒हे ।
 र॒णाय॑ । च॒ख॒ष॒से ॥ यः । वः । शि॒व॒त॒म इति॑ शि॒व—त॒मः । र॒सः । तस्य॑ । भा॒ज॒य॒त । इ॒ह । नः ॥
 उ॒श॒तीः । इ॒व । मा॒तरः॑ ॥ तस्मै॑ । अ॒र॑म् । ग॒मा॒म् । वः । यस्य॑ । ख॒षया॑य । जि॒न्व॒थ ॥ आपः॑ ।
 ज॒नय॑थ । च । नः ॥ दि॒वि । श्र॒य॒स्व । अ॒न्तरि॑ख॒षे । य॒त॒स्व । पृ॒थि॒व्या । स॒मि॒ति॑ । भ॒व । ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒-
 स॒मि॒ति॑ ब्र॒ह्म—व॒र्च॒सम् । अ॒सि॒ । ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒साये॑ति ब्र॒ह्म—व॒र्च॒साय॑ । त्वा ॥ [४] ॥

(उ॒न्द॒न्ति॑ स॒म॒व॒ल्गा॒त म॒धु॒पृ॒चा॑ मा॒त॒रो द्वाविं॑शतिश्च)

॥ १ ॥

★

अ॒पाम् । ग्र॒हान् । गृ॒ह्णा॒ति । ए॒तत् । वाव । रा॒ज॒सू॒यमि॑ति रा॒ज—सू॒य॑म् । यत् । ए॒ते । ग्र॒हाः ।
 स॒वः । अ॒ग्निः । व॒रु॒ण॒स॒व इति॑ व॒रु॒ण—स॒वः । रा॒ज॒सू॒यमि॑ति रा॒ज—सू॒य॑म् । अ॒ग्निस॒व इत्य॑ग्नि—
 स॒वः । चि॒त्यः । ता॒भ्या॑म् । ए॒व । सू॒य॒ते । अथो॑ इति॑ । उ॒भौ । ए॒व । लो॒कौ । अ॒भी॒ति॑ । ज॒य॒ति॑ ।
 यः । च । रा॒ज॒सू॒येने॑ति रा॒ज—सू॒ये॒न । ई॒जा॒न॒स्य॑ । यः । च । अ॒ग्नि॒चित॒ इत्य॑ग्नि—चि॒तः ।
 आपः॑ । भ॒व॒न्ति॑ । आपः॑ । वै । अ॒ग्नेः । भ्रा॒तृ॒व्याः । यत् । अ॒पः । अ॒ग्नेः । अ॒ध॒स्ता॑त् । उ॒प॒द॒-
 धा॒तीत्यु॑प—दधा॑ति । भ्रा॒तृ॒व्या॒भि॒भू॒त्या इति॑ भ्रा॒तृ॒व्य—अ॒भि॒भू॒त्यै । भ॒व॒ति॑ । आ॒त्म॒ना । पे॒रे॒ति॑ ।
 अ॒स्य॑ । भ्रा॒तृ॒व्यः । भ॒व॒ति॑ । अ॒मृ॒त॑म् । ५ (५०) ॥ [५] ॥ वै । आपः॑ । तस्मा॑त् । अ॒द्वि॒रि॒त्य॒त्—
 भिः । अ॒व॒ता॒न्त॒मि॒त्य॒व—ता॒न्त॒म् । अ॒भी॒ति॑ । सि॒ञ्च॒न्ति॑ । न । आ॒र्ति॑म् । ए॒ति॑ । ऋ॒च्छ॒ति॑ । स॒र्व॑म् ।
 आ॒युः । ए॒ति॑ । यस्य॑ । ए॒ताः । उ॒प॒धी॒य॒न्त॒ इत्यु॑प—धी॒य॒न्ते॑ । यः । उ॒ । च । ए॒नाः । ए॒वम् ।
 वे॒द । अ॒न्न॑म् । वै । आपः॑ । प॒शवः॑ । आपः॑ । अ॒न्न॑म् । प॒शवः॑ । अ॒न्ना॒द इत्य॑न्न—अ॒दः । प॒शु॒मा॒-
 नि॒ति॑ प॒शु—मा॒न् । भ॒व॒ति॑ । यस्य॑ । ए॒ताः । उ॒प॒धी॒य॒न्त॒ इत्यु॑प—धी॒य॒न्ते॑ । यः । उ॒ । च । ए॒नाः ।
 ए॒वम् । वे॒द । द्वा॒द॒श । भ॒व॒न्ति॑ । द्वा॒द॒श । मा॒साः । स॒व्व॒थ्स॒र इति॑ सं—व॒थ्स॒रः । स॒व्व॒थ्स॒रे-

णेति सं—वथ्सरेण। एव। अस्मै। ६ (५०) ॥ [६] ॥ अन्नम्। अवेति। रुन्धे। पात्राणि।
 भवन्ति। पात्रे। वै। अन्नम्। अद्यते। सयोनीति स—योनि। एव। अन्नम्। अवेति। रुन्धे।
 एति। द्वादशात्। पुरुषात्। अन्नम्। अत्ति। अथो इति। पात्रात्। न। छिद्यते। यस्य। एताः।
 उपधीयन्त इत्युप—धीयन्ते। यः। उ। च। एनाः। एवम्। वेद। कुंभाः। च। कुंभीः। च।
 मिथुनानि। भवन्ति। मिथुनस्य। प्रजात्या इति प्र—जात्यै। प्रेति। प्रजयेति प्र—जया। पशु-
 भिरिति पशु—भिः। मिथुनैः। जायते। यस्य। एताः। उपधीयन्त इत्युप—धीयन्ते। यः। उ।
 ७ (५०) ॥ [७] ॥ च। एनाः। एवम्। वेद। शुक्। वै। अग्निः। सः। अद्ध्वर्युम्। यजमानम्।
 प्रजा इति प्र—जाः। शुचा। अर्पयति। यत्। अपः। उपदधातीत्युप—दधाति। शुचम्। एव।
 अस्य। शमयति। न। आर्तिम्। एति। ऋच्छति। अद्ध्वर्युः। न। यजमानः। शाम्यन्ति। प्रजा
 इति प्र—जाः। यत्र। एताः। उपधीयन्त इत्युप—धीयन्ते। अपाम्। वै। एतानि। हृदयानि।
 यत्। एताः। आपः। यत्। एताः। अपः। उपदधातीत्युप—दधाति। दिव्याभिः। एव। एनाः।
 समिति। सृजति। वरषुकः। पर्जन्यः। ८ (५०) ॥ [८] ॥ भवति। यः। वै। एतासाम्। आय-
 तनमित्या—यतनम्। कृषिम्। वेद। आयतनवानित्यायतन—वान्। भवति। कल्पते। अस्मै।
 अनुसीतमित्यनु—सीतम्। उपेति। दधाति। एतत्। वै। आसाम्। आयतनमित्या—यतनम्।
 एषा। कृषिः। यः। एवम्। वेद। आयतनवानित्यायतन—वान्। भवति। कल्पते। अस्मै। द्वन्द्व-
 मिति द्वं—द्वम्। अन्याः। उपेति। दधाति। चतस्रः। मद्ध्ये। धृत्यै। अन्नम्। वै। इष्टकाः। एतत्।
 खलु। वै। साख्यादिति स—अख्यात्। अन्नम्। यत्। एषः। चरुः। यत्। एतम्। चरुम्। उप-
 दधातीत्युप—दधाति। साख्यादिति स—अख्यात्। ९ (५०) ॥ [९] ॥ एव। अस्मै। अन्नम्।
 अवेति। रुन्धे। मद्ध्यतः। उपेति। दधाति। मद्ध्यतः। एव। अस्मै। अन्नम्। दधाति। तस्मात्।
 मद्ध्यतः। अन्नम्। अद्यते। बारुहस्पत्यः। भवति। ब्रह्म। वै। देवानाम्। बृहस्पतिः। ब्रह्मणा।
 एव। अस्मै। अन्नम्। अवेति। रुन्धे। ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म—वर्चसम्। असि। ब्रह्मवर्चसायेति
 ब्रह्म—वर्चसाय। त्वा। इति। आह। तेजस्वी। ब्रह्मवर्चसीति ब्रह्म—वर्चसी। भवति। यस्य।
 एषः। उपधीयत इत्युप—धीयते। यः। उ। च। एनम्। एवम्। वेद ॥ [१०] ॥

(अमृतं मस्मै जायते यस्यैता उपधीयन्ते य उ पर्जन्य उपदधाति साख्यात् सप्तचत्वारिंशच्च)

॥ २ ॥

भूतेष्टका इति भूत—इष्टकाः। उपेति। दधाति। अत्रात्रेत्यत्र—अत्र। वै। मृत्युः। जायते। यत्रयत्रेति यत्र—यत्र। एव। मृत्युः। जायते। ततः। एव। एनम्। अवेति। यजते। तस्मात्। अग्निचिदित्यग्नि—चित्। सर्वम्। आयुः। एति। सर्वे। हि। अस्य। मृत्यवः। अवेष्टा इत्यव—इष्टाः। तस्मात्। अग्निचिदित्यग्नि—चित्। न। अभिचरित्वा इत्यभि—चरित्वै। प्रत्यक्। एनम्। अभिचार इत्यभि—चारः। स्तृणुते। सूयते। वै। एषः। यः। अग्निम्। चिनुते। देव—सुवामिति देव—सुवाम्। एतानि। हवींषि। भवन्ति। एतावन्तः। वै। देवानाम्। सवाः। ते। एव। ११ (५०) ॥ [११] ॥ अस्मै। सवान्। प्रेति। यच्छन्ति। ते। एनम्। सुवन्ते। सवः। अग्निः। वरुणसव इति वरुण—सवः। राजसूयमिति राज—सूयम्। ब्रह्मसव इति ब्रह्म—सवः। चित्यः। देवस्य। त्वा। सवितुः। प्रसव इति प्र—सवे। इति। आह। सवितृप्रसूत इति सवितृ—प्रसूतः। एव। एनम्। ब्रह्मणा। देवताभिः। अभीति। सिञ्चति। अन्नस्यान्नस्येत्यन्नस्य—अन्नस्य। अभीति। सिञ्चति। अन्नस्यान्नस्येत्यन्नस्य—अन्नस्य। अवरुद्ध्या इत्यव—रुद्ध्यै। पुरस्तात्। प्रत्यञ्चम्। अभीति। सिञ्चति। पुरस्तात्। हि। प्रतीचीनम्। अन्नम्। अद्यते। शीरुषतः। अभीति। सिञ्चति। शीरुषतः। हि। अन्नम्। अद्यते। एति। मुखात्। अन्ववस्त्रावयतीत्यनु—अवस्त्रावयति। १२ (५०) ॥ [१२] ॥ मुखतः। एव। अस्मै। अन्नाद्यमित्यन्न—अद्यम्। दधाति। अग्नेः। त्वा। साम्राज्येनेति सां—राज्येन। अभीति। सिञ्चामि। इति। आह। एषः। वै। अग्नेः। सवः। तेन। एव। एनम्। अभीति। सिञ्चति। बृहस्पतेः। त्वा। साम्राज्येनेति सां—राज्येन। अभीति। सिञ्चामि। इति। आह। ब्रह्म। वै। देवानाम्। बृहस्पतिः। ब्रह्मणा। एव। एनम्। अभीति। सिञ्चति। इन्द्रस्य। त्वा। साम्राज्येनेति सां—राज्येन। अभीति। सिञ्चामि। इति। आह। इन्द्रियम्। एव। अस्मिन्न। उपरिष्ठात्। दधाति। एतत्। १३ (५०) ॥ [१३] ॥ वै। राजसूयस्येति राज—सूयस्य। रूपम्। यः। एवम्। विद्वान्। अग्निम्। चिनुते। उभौ। एव। लोकौ। अभीति। जयति। यः। च। राजसूयेनेति राज—सूयेन। ईजानस्य। यः। च। अग्निचित् इत्यग्नि—चितः। इन्द्रस्य। सुषुवाणस्य। दशधेति दश—धा। इन्द्रियम्। वीर्यम्। परेति। अपतत्। तत्। देवाः। सौत्रामण्या। समिति। अभरन्। सूयते। वै। एषः। यः। अग्निम्।

चिनुते। अग्निम्। चित्वा। सौत्रामण्या। यजेत। इन्द्रियम्। एव। वीर्यम्। संभृत्येति सं—भृत्यं।
आत्मन्। धत्ते ॥ [१४] ॥

(त एवा न्ववस्त्रावयत्ये त दृष्टार्चत्वारिंशच्च)

॥ ३ ॥

★

सजूरिति स—जूः। अब्दः। अयावभिरित्ययाव—भिः। सजूरिति स—जूः। उषाः। अरु-
णीभिः। सजूरिति स—जूः। सूर्यः। एतशेन। सजोषाविति स—जोषौ। अश्विना। दशसोभिरिति
दशसः—भिः। सजूरिति स—जूः। अग्निः। वैश्वानरः। इडाभिः। घृतेन। स्वाहा। सव्वथसर
इति सं—वथसरः। वै। अब्दः। मासाः। अयावाः। उषाः। अरुणी। सूर्यः। एतशः। इमे इति।
अश्विना। सव्वथसर इति सं—वथसरः। अग्निः। वैश्वानरः। पशवः। इडा। पशवः। घृतम्।
सव्वथसरमिति सं—वथसरम्। पशवः। अनु। प्रेति। जायन्ते। सव्वथसरेणेति सं—वथसरेण।
एव। अस्मै। पशून्। प्रेति। जनयति। दर्भस्तंब इति दर्भ—स्तंबे। जुहोति। यत्। १५ (५०)
॥ [१५] ॥ वै। अस्याः। अमृतम्। यत्। वीर्यम्। तत्। दर्भाः। तस्मिन्। जुहोति। प्रेति।
एव। जायते। अन्नाद इत्यन्न—अदः। भवति। यस्य। एवम्। जुहति। एताः। वै। देवताः।
अग्नेः। पुरस्ताद्वागा इति पुरस्तात्—भागाः। ताः। एव। प्रीणाति। अथो इति। चरुषुः। एव।
अग्नेः। पुरस्तात्। प्रतीति। दधाति। अनन्धः। भवति। यः। एवम्। वेद। आपः। वै। इदम्।
अग्ने। सलिलम्। आसीत्। सः। प्रजापतिरिति प्रजा—पतिः। पुष्करपर्ण इति पुष्कर—पर्णे।
वातः। भूतः। अल्लेलायत्। सः। १६ (५०) ॥ [१६] ॥ प्रतिष्ठामिति प्रति—स्थाम्। न। अवि-
न्दत्। सः। एतत्। अपाम्। कुलायम्। अपश्यत्। तस्मिन्। अग्निम्। अचिनुत्। तत्। इयम्।
अभवत्। ततः। वै। सः। प्रतीति। अतिष्ठत्। याम्। पुरस्तात्। उपादधादित्युप—अदधात्।
तत्। शिरः। अभवत्। सा। प्राची। दिक्। याम्। दक्षिणतः। उपादधादित्युप—अदधात्।
सः। दक्षिणतः। पृष्वः। अभवत्। सा। दक्षिणा। दिक्। याम्। पश्चात्। उपादधादित्युप—
अदधात्। तत्। पुच्छम्। अभवत्। सा। प्रतीची। दिक्। याम्। उत्तरत इत्युत्—तरतः। उपा-
दधादित्युप—अदधात्। १७ (५०) ॥ [१७] ॥ सः। उत्तर इत्युत्—तरः। पृष्वः। अभवत्।
सा। उदीची। दिक्। याम्। उपरिष्ठात्। उपादधादित्युप—अदधात्। तत्। पृष्ठम्। अभवत्।

सा । ऊ॒र्ध्वा । दिक् । इ॒यम् । वै । अ॒ग्निः । पञ्चेष्ट॑क॒ इति॒ पञ्च—इष्ट॑कः । तस्मा॑त् । यत् । अ॒स्याम् ।
खन॑न्ति । अ॒भीति॑ । इष्ट॑काम् । तृ॒न्दन्ति॑ । अ॒भीति॑ । शर्करा॑म् । सर्वा॑ । वै । इ॒यम् । वयो॑भ्य॒ इति॒
वयः—भ्यः । नक्त॑म् । दृ॒शे । दी॒प्यते॑ । तस्मा॑त् । इ॒माम् । वया॑ंसि । नक्त॑म् । न । अधी॑ति ।
आ॒सते॑ । यः । ए॒वम् । वि॒द्वान् । अ॒ग्निम् । चि॒नुते॑ । प्रती॑ति । ए॒व । १८ (५०) ॥ [१८] ॥ तिष्ठ॑ति ।
अ॒भीति॑ । दि॒शः । ज॒यति॑ । आ॒ग्नेयः॑ । वै । ब्रा॒ह्मणः॑ । तस्मा॑त् । ब्रा॒ह्मणा॑य । सर्वा॑सु । दि॒खु ।
अ॒र्द्ध॑कम् । स्वा॒म् । ए॒व । तत् । दि॒शम् । अ॒न्विति॑ । ए॒ति । अ॒पाम् । वै । अ॒ग्निः । कु॒लाय॑म् ।
तस्मा॑त् । आपः॑ । अ॒ग्निम् । हा॒रुकाः॑ । स्वा॒म् । ए॒व । तत् । यो॒निम् । प्रेति॑ । वि॒शन्ति॑ ॥ [१९] ॥

(यद् लेलायथ सौत्तरत उपादधादेव द्वात्रिंशच्च)

॥ ४ ॥

★

स॒व्व॒थ्स॒रमि॑ति सं—व॒थ्स॒रम् । उ॒ख्यम् । भृ॒त्वा । द्वि॒तीये॑ । स॒व्व॒थ्स॒र इति॑ सं—व॒थ्स॒रे ।
आ॒ग्नेय॑म् । अ॒ष्टाक॑पाल॒मित्य॑ष्टा—क॒पालम् । नि॒रिति॑ । व॒पेत् । ऐ॒न्द्रम् । ए॒काद॑शकपाल॒मित्ये॒काद॑श—क॒पालम् । वै॒श्वदे॒वमि॑ति वै॒श्व—दे॒वम् । द्वा॒द॒शक॑पाल॒मिति॑ द्वा॒द॒श—क॒पालम् । बा॒रुह॒स्प॒त्यम् । च॒रुम् । वै॒ष्ण॒वम् । त्रि॒क॒पाल॑मि॒ति त्रि—क॒पालम् । तृ॒तीये॑ । स॒व्व॒थ्स॒र इति॑ सं—
व॒थ्स॒रे । अ॒भिजि॑तेत्य॒भि—जि॒ता । य॒जेत॑ । यत् । अ॒ष्टाक॑पाल॒ इत्य॑ष्टा—क॒पालः । भ॒वति॑ । अ॒ष्टा॒ख॒रेत्य॑ष्टा—अ॒ख॒षरा॑ । गा॒यत्री॑ । आ॒ग्नेय॑म् । गा॒य॒त्रम् । प्रा॒तस्स॑व॒नमि॑ति प्रा॒तः—स॒व॒नम् । प्रा॒त॒स्स॑व॒नमि॑ति प्रा॒तः—स॒व॒नम् । ए॒व । तेन॑ । दा॒धार॑ । गा॒य॒त्रीम् । छ॒न्दः । यत् । ए॒काद॑शक॒पाल॒ इत्ये॒काद॑श—क॒पालः । भ॒वति॑ । ए॒काद॑शा॒ख॒रेत्ये॒काद॑श—अ॒ख॒षरा॑ । त्रि॒ष्टुक् । ऐ॒न्द्रम् । त्रै॒ष्टुभ॑म् । मा॒र्द्ध्य॒न्दिन॑म् । स॒व॒नम् । मा॒र्द्ध्य॒न्दिन॑म् । ए॒व । स॒व॒नम् । तेन॑ । दा॒धार॑ । त्रि॒ष्टुभ॑म् । २०
(५०) ॥ [२०] ॥ छ॒न्दः । यत् । द्वा॒द॒शक॑पाल॒ इति॑ द्वा॒द॒श—क॒पालः । भ॒वति॑ । द्वा॒द॒शा॒ख॒रेति॑ द्वा॒द॒श—अ॒ख॒षरा॑ । ज॒गती॑ । वै॒श्वदे॒वमि॑ति वै॒श्व—दे॒वम् । जा॒ग॒तम् । तृ॒तीय॑स॒व॒नमि॑ति तृ॒तीय—
स॒व॒नम् । तृ॒तीय॑स॒व॒नमि॑ति तृ॒तीय—स॒व॒नम् । ए॒व । तेन॑ । दा॒धार॑ । ज॒गती॑म् । छ॒न्दः । यत् । बा॒रुह॒स्प॒त्यः । च॒रुः । भ॒वति॑ । ब्र॒ह्म । वै । दे॒वाना॑म् । बृ॒हस्प॑तिः । ब्र॒ह्म । ए॒व । तेन॑ । दा॒धार॑ ।
यत् । वै॒ष्ण॒वः । त्रि॒क॒पाल॑ इति॑ त्रि—क॒पालः । भ॒वति॑ । य॒ज्ञः । वै । वि॒ष्णुः । य॒ज्ञम् । ए॒व । तेन॑ । दा॒धार॑ । यत् । तृ॒तीये॑ । स॒व्व॒थ्स॒र इति॑ सं—व॒थ्स॒रे । अ॒भिजि॑तेत्य॒भि—जि॒ता । य॒जते॑ । अ॒भि-

जित्या॒ इत्य॒भि—जित्यै॑ । यत् । स॒व्व॒थ्स॒रमि॒ति सं—व॒थ्स॒रम् । उ॒ख्यम् । बि॒भर्ति॑ । इ॒मम् । ए॒व ।
 २१ (५०) ॥ [२१] ॥ तेन॑ । लो॒कम् । स्पृ॒णोति॑ । यत् । द्वि॒तीये॑ । स॒व्व॒थ्स॒र इति॑ सं—व॒थ्स॒रे ।
 अ॒ग्निम् । चि॒नुते॑ । अ॒न्तरि॑ख्यम् । ए॒व । तेन॑ । स्पृ॒णोति॑ । यत् । तृ॒तीये॑ । स॒व्व॒थ्स॒र इति॑ सं—
 व॒थ्स॒रे । यज॑ते । अ॒मुम् । ए॒व । तेन॑ । लो॒कम् । स्पृ॒णोति॑ । ए॒तम् । वै । परः॑ । आ॒द्धारः॑ । क॒र॒षी॒वा-
 नि॒ति क॒र॒षी—वा॒न् । औ॒शिजः॑ । वी॒तह॑व्य इति॑ वी॒त—ह॒व्यः । श्रा॒यसः॑ । त्र॒सद॑स्युः । पौ॒रु॒कु॒थ्स्य
 इति॑ पौ॒रु—कु॒थ्स्यः । प्र॒जाका॑मा इति॑ प्र॒जा—का॒माः । अ॒चि॒न्व॒त । ततः॑ । वै । ते । स॒हस्र॑सह-
 स्रमि॒ति स॒हस्र॑—स॒हस्र॑म् । पु॒त्रान् । अ॒वि॒न्दन्त॑ । प्रथ॑ते । प्र॒जये॑ति प्र—जया॑ । प॒शुभि॑रिति॑ प॒शु—
 भिः । ताम् । मा॒त्राम् । आ॒प्नोति॑ । याम् । ते । अ॒गच्छ॑न् । यः । ए॒वम् । वि॒द्वान् । ए॒तम् । अ॒ग्निम् ।
 चि॒नुते ॥ [२२] ॥

(दा॒धार त्रि॒ष्टुभं मि॒ममे॒वै वं च॒त्वारि॑ च)

॥ ५ ॥

★

प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा—प॒तिः । अ॒ग्निम् । अ॒चि॒नु॒त । सः । ख॒षुरप॑विरिति॑ ख॒षुर—प॒विः । भू॒त्वा ।
 अ॒तिष्ठ॑त् । तम् । दे॒वाः । बि॒भ्यतः॑ । न । उ॒पेति॑ । आ॒यन्न॑ । ते । छ॒न्दो॑भिरिति॑ छ॒न्दः—भिः॑ ।
 आ॒त्मान॑म् । छा॒दयि॑त्वा । उ॒पेति॑ । आ॒यन्न॑ । तत् । छ॒न्द॑साम् । छ॒न्द॑स्त्वमिति॑ छ॒न्दः—त्वम् ।
 ब्र॒ह्म । वै । छ॒न्दा॑सि । ब्र॒ह्मणः॑ । ए॒तत् । रू॒पम् । यत् । कृ॒ष्णाजि॑नमिति॑ कृ॒ष्ण—अ॒जिन॑म् ।
 का॒र्ष्णी इति॑ । उ॒पा॒नहौ॑ । उ॒पेति॑ । मु॒ञ्च॒ते । छ॒न्दो॑भिरिति॑ छ॒न्दः—भिः॑ । ए॒व । आ॒त्मान॑म् । छा॒द-
 यि॒त्वा । अ॒ग्निम् । उ॒पेति॑ । च॒रति॑ । आ॒त्म॒नः । अ॒हि॑स्यै । दे॒वनि॑धिरिति॑ दे॒व—नि॒धिः । वै ।
 ए॒षः । नी॒ति । धी॒य॒ते । यत् । अ॒ग्निः । २३ (५०) ॥ [२३] ॥ अ॒न्ये । वा । वै । नि॒धिमि॑ति॑
 नि—धि॑म् । अ॒गु॒प्तम् । वि॒न्दन्ति॑ । न । वा । प्र॒ति । प्रे॒ति । जा॒ना॒ति । उ॒खाम् । ए॒ति । क्रा॒म॒ति ।
 आ॒त्मान॑म् । ए॒व । अ॒धि॒पा॒मित्य॑धि—पा॒म् । कु॒रु॒ते । गु॒प्त्यै॑ । अथो॑ इति॑ । ख॒लु । आ॒हुः । न । आ॒क्र-
 म्ये॒त्या—क्र॒म्या॑ । इति॑ । नै॒रु॒ऋ॒तीति॑ नैः—ऋ॒ती । उ॒खा । यत् । आ॒क्रामे॑दित्या॑—क्रामे॑त् । नि॒र-
 ऋ॒त्या इति॑ निः—ऋ॒त्यै । आ॒त्मान॑म् । अ॒पीति॑ । द॒द्ध्या॒त् । तस्मा॑त् । न । आ॒क्रम्ये॒त्या—क्र॒म्या॑ ।
 पु॒रु॒षशी॑रुषमिति॑ पु॒रु॒ष—शी॑रुषम् । उ॒पेति॑ । द॒धा॒ति । गु॒प्त्यै॑ । अथो॑ इति॑ । यथा॑ । ब्रू॒यात् । ए॒तत् ।
 मे । गो॒पा॒य । इति॑ । ता॒दृक् । ए॒व । तत् । २४ (५०) ॥ [२४] ॥ प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा—प॒तिः ।

वै। अथर्वा। अग्निः। एव। दृष्ट्यङ्। आथर्वणः। तस्य। इष्टकाः। अस्थानि। एतम्। ह। वाव।
तत्। ऋषिः। अभ्यनूवाचेत्यभि—अनूवाच। इन्द्रः। दधीचः। अस्थभिरित्यस्थ—भिः। इति।
यत्। इष्टकाभिः। अग्निम्। चिनोति। सात्मानमिति स—आत्मानम्। एव। अग्निम्। चिनुते।
सात्मेति स—आत्मा। अमुष्मिन्न। लोके। भवति। यः। एवम्। वेद। शरीरम्। वै। एतत्।
अग्नेः। यत्। चित्यः। आत्मा। वैश्वानरः। यत्। चिते। वैश्वानरम्। जुहोति। शरीरम्। एव।
सङ्स्कृत्य। २५ (५०) ॥ [२५] ॥ अभ्यारोहतीत्यभि—आरोहति। शरीरम्। वै। एतत्। यज-
मानः। समिति। कुरुते। यत्। अग्निम्। चिनुते। यत्। चिते। वैश्वानरम्। जुहोति। शरीरम्।
एव। सङ्स्कृत्य। आत्मना। अभ्यारोहतीत्यभि—आरोहति। तस्मात्। तस्य। न। अवेति।
द्यन्ति। जीवन्न। एव। देवान्। अपीति। एति। वैश्वानर्या। ऋचा। पुरीषम्। उपेति। दधाति।
इयम्। वै। अग्निः। वैश्वानरः। तस्य। एषा। चितिः। यत्। पुरीषम्। अग्निम्। एव। वैश्वानरम्।
चिनुते। एषा। वै। अग्नेः। प्रिया। तनूः। यत्। वैश्वानरः। प्रियाम्। एव। अस्य। तनुवम्।
अवेति। रुन्दे ॥ [२६] ॥

(अग्नि स्तथ सङ्स्कृत्या ग्रे दशं च)

॥ ६ ॥

★

अग्नेः। वै। दीर्घ्या। देवाः। विराजमिति वि—राजम्। आप्नुवन्न। तिस्रः। रात्रीः।
दीर्घितः। स्यात्। त्रिपदेति त्रि—पदा। विराडिति वि—राट्। विराजमिति वि—राजम्।
आप्नोति। षट्। रात्रीः। दीर्घितः। स्यात्। षट्। वै। ऋतवः। सँवथ्सर इति सं—वथ्सरः।
सँवथ्सर इति सं—वथ्सरः। विराडिति वि—राट्। विराजमिति वि—राजम्। आप्नोति। दश।
रात्रीः। दीर्घितः। स्यात्। दशाँवथ्सरेति दश—अँवथ्सरा। विराडिति वि—राट्। विराजमिति
वि—राजम्। आप्नोति। द्वादश। रात्रीः। दीर्घितः। स्यात्। द्वादश। मासाः। सँवथ्सर
इति सं—वथ्सरः। सँवथ्सर इति सं—वथ्सरः। विराडिति वि—राट्। विराजमिति वि—
राजम्। आप्नोति। त्रयोदशेति त्रयः—दश। रात्रीः। दीर्घितः। स्यात्। त्रयोदशेति त्रयः—
दश। २७ (५०) ॥ [२७] ॥ मासाः। सँवथ्सर इति सं—वथ्सरः। सँवथ्सर इति सं—
वथ्सरः। विराडिति वि—राट्। विराजमिति वि—राजम्। आप्नोति। पञ्चदशेति पञ्च—दश।

रात्रीः। दीर्घितः। स्यात्। पञ्चदशेति पञ्च—दश। वै। अर्द्धमासस्येत्यर्द्ध—मासस्य। रात्रयः।
 अर्द्धमासश इत्यर्द्धमास—शः। सँव्वथ्सर इति सं—वथ्सरः। आप्यते। सँव्वथ्सर इति सं—
 वथ्सरः। विराडिति वि—राट्। विराजमिति वि—राजम्। आप्नोति। सप्तदशेति सप्त—दश।
 रात्रीः। दीर्घितः। स्यात्। द्वादश। मासाः। पञ्च। ऋतवः। सः। सँव्वथ्सर इति सं—वथ्सरः।
 सँव्वथ्सर इति सं—वथ्सरः। विराडिति वि—राट्। विराजमिति वि—राजम्। आप्नोति। चतु-
 विंशतिमिति चतुः—विंशतिम्। रात्रीः। दीर्घितः। स्यात्। चतुर्विंशतिरिति चतुः—
 विंशतिः। अर्द्धमासा इत्यर्द्ध—मासाः। सँव्वथ्सर इति सं—वथ्सरः। सँव्वथ्सर इति सं—
 वथ्सरः। विराडिति वि—राट्। विराजमिति वि—राजम्। आप्नोति। त्रिंशतम्। रात्रीः।
 दीर्घितः। स्यात्। २८ (५०) ॥ [२८] ॥ त्रिंशदख्येति त्रिंशत्—अख्यरा। विराडिति
 वि—राट्। विराजमिति वि—राजम्। आप्नोति। मासम्। दीर्घितः। स्यात्। यः। मासः।
 सः। सँव्वथ्सर इति सं—वथ्सरः। सँव्वथ्सर इति सं—वथ्सरः। विराडिति वि—राट्। विराज-
 मिति वि—राजम्। आप्नोति। चतुरः। मासः। दीर्घितः। स्यात्। चतुरः। वै। एतम्। मासः।
 वसवः। अबिभरुः। ते। पृथिवीम्। एति। अजयन्न। गायत्रीम्। छन्दः। अष्टौ। रुद्राः। ते।
 अन्तरिक्षम्। एति। अजयन्न। त्रिष्टुभम्। छन्दः। द्वादश। आदित्याः। ते। दिवम्। एति।
 अजयन्न। जगतीम्। छन्दः। ततः। वै। ते। व्यावृत्तमिति वि—आवृत्तम्। अगच्छन्न। श्रेष्ठम्।
 देवानाम्। तस्मात्। द्वादश। मासः। भूत्वा। अग्निम्। चिन्वीत्। द्वादश। मासाः। सँव्वथ्सर
 इति सं—वथ्सरः। सँव्वथ्सर इति सं—वथ्सरः। अग्निः। चित्यः। तस्य। अहोरात्राणीत्यहः—
 रात्राणि। इष्टकाः। आप्तेष्टकमित्याप्त—इष्टकम्। एनम्। चिनुते। अथो इति। व्यावृत्तमिति वि—
 आवृत्तम्। एव। गच्छति। श्रेष्ठम्। समानानाम् ॥ [२९] ॥

(स्यात् त्रयोदश त्रिंशत् रात्रीर्दीर्घितः स्याद् वै तैः ऽष्टाविंशतिश्च)

॥ ७ ॥

सुवर्गायेति सुवः—गाय। वै। एषः। लोकाय। चीयते। यत्। अग्निः। तम्। यत्। न। अन्वा-
 रोहेदित्यनु—आरोहेत्। सुवर्गादिति सुवः—गात्। लोकात्। यजमानः। हीयेत्। पृथिवीम्।
 एति। अक्रमिषम्। प्राण इति प्र—अनः। मा। मा। हासीत्। अन्तरिक्षम्। एति। अक्र-

मिषम्। प्रजेति प्र—जा। मा। मा। हासीत्। दिवम्। एति। अक्रमिषम्। सुवः। अगन्म्। इति।
 आह। एषः। वै। अग्नेः। अन्वारोह इत्यनु—आरोहः। तेन। एव। एनम्। अन्वारोहतीत्यनु—
 आरोहति। सुवर्गस्येति सुवः—गस्य। लोकस्य। समष्ट्या इति सं—अष्ट्यै। यत्। पृष्वसम्मि-
 तामिति पृष्व—सम्मिताम्। मिनुयात्। ३० (५०) ॥ [३०] ॥ कनीयांसम्। यज्ञक्रतुमिति
 यज्ञ—क्रतुम्। उपेति। इयात्। पापीयसी। अस्य। आत्मनः। प्रजेति प्र—जा। स्यात्। वेदि-
 सम्मितामिति वेदि—सम्मिताम्। मिनोति। ज्यायांसम्। एव। यज्ञक्रतुमिति यज्ञ—क्रतुम्।
 उपेति। एति। न। अस्य। आत्मनः। पापीयसी। प्रजेति प्र—जा। भवति। साहस्रम्। चिन्वीत।
 प्रथमम्। चिन्वानः। सहस्रसम्मिता इति सहस्र—सम्मिताः। वै। अयम्। लोकः। इमम्। एव।
 लोकम्। अभीति। जयति। द्विषाहस्रमिति द्वि—साहस्रम्। चिन्वीत। द्वितीयम्। चिन्वानः।
 द्विषाहस्रमिति द्वि—साहस्रम्। वै। अन्तरिष्वम्। अन्तरिष्वम्। एव। अभीति। जयति। त्रिषा-
 हस्रमिति त्रि—साहस्रम्। चिन्वीत। तृतीयम्। चिन्वानः। ३१ (५०) ॥ [३१] ॥ त्रिषाहस्र
 इति त्रि—साहस्रः। वै। असौ। लोकः। अमुम्। एव। लोकम्। अभीति। जयति। जानुदघ्नमिति
 जानु—दघ्नम्। चिन्वीत। प्रथमम्। चिन्वानः। गायत्रिया। एव। इमम्। लोकम्। अभ्यारोह-
 तीत्यभि—आरोहति। नाभिदघ्नमिति नाभि—दघ्नम्। चिन्वीत। द्वितीयम्। चिन्वानः। त्रिष्टुभा।
 एव। अन्तरिष्वम्। अभ्यारोहतीत्यभि—आरोहति। ग्रीवदघ्नमिति ग्रीव—दघ्नम्। चिन्वीत।
 तृतीयम्। चिन्वानः। जगत्या। एव। अमुम्। लोकम्। अभ्यारोहतीत्यभि—आरोहति। न।
 अग्निम्। चित्वा। रामाम्। उपेति। इयात्। अयोनौ। रेतः। धास्यामि। इति। न। द्वितीयम्।
 चित्वा। अन्यस्य। स्त्रियम्। ३२ (५०) ॥ [३२] ॥ उपेति। इयात्। न। तृतीयम्। चित्वा।
 काम्। चन। उपेति। इयात्। रेतः। वै। एतत्। नीति। धत्ते। यत्। अग्निम्। चिनुते। यत्।
 उपेयादित्युप—इयात्। रेतसा। वीति। ऋद्ध्येत। अथो इति। खलु। आहुः। अप्रजस्यमि-
 त्यप्र—जस्यम्। तत्। यत्। न। उपेयादित्युप—इयात्। इति। यत्। रेतस्सिचाविति रेतः—
 सिचौ। उपदधातीत्युप—दधाति। ते इति। एव। यजमानस्य। रेतः। बिभृतः। तस्मात्।
 उपेति। इयात्। रेतसः। अस्कन्दाय। त्रीणि। वाव। रेतसि। पिता। पुत्रः। पौत्रः। ३३
 (५०) ॥ [३३] ॥ यत्। द्वे इति। रेतस्सिचाविति रेतः—सिचौ। उपदध्यादित्युप—दध्यात्।

रेतः। अस्य। वीति। छिन्द्यात्। तिस्रः। उपेति। दधाति। रेतसः। सन्तत्या इति सं—तत्यै।
 इयम्। वाव। प्रथमा। रेतस्सिगिति रेतः—सिक्। वाक्। वै। इयम्। तस्मात्। पश्यन्ति।
 इमाम्। पश्यन्ति। वाचम्। वदन्तीम्। अन्तरिखम्। द्वितीया। प्राण इति प्र—अनः। वै।
 अन्तरिखम्। तस्मात्। न। अन्तरिखम्। पश्यन्ति। न। प्राणमिति प्र—अनम्। असौ।
 तृतीया। चरब्धुः। वै। असौ। तस्मात्। पश्यन्ति। अमूम्। पश्यन्ति। चरब्धुः। यजुषा।
 इमाम्। च। ३४ (५०) ॥ [३४] ॥ अमूम्। च। उपेति। दधाति। मनसा। मद्भ्यमाम्। एषाम्।
 लोकानाम्। कृत्यै। अथो इति। प्राणानामिति प्र—अनानाम्। इष्टः। यज्ञः। भृगुभिरिति भृगु—
 भिः। आशीर्दा इत्याशीः—दाः। वसुभिरिति वसु—भिः। तस्य। ते। इष्टस्य। वीतस्य। द्रविणा।
 इह। भर्षीय। इति। आह। स्तुतशस्त्रे इति स्तुत—शस्त्रे। एव। एतेन। दुहे। पिता। मातरिश्वा।
 अच्छिद्रा। पदा। धाः। अच्छिद्राः। उशिजः। पदा। अन्विति। तर्ब्धुः। सोमः। विश्ववि-
 दिति विश्व—वित्। नेता। नेषत्। बृहस्पतिः। उक्थामदानीत्युक्थ—मदानि। शंसिषत्। इति।
 आह। एतत्। वै। अग्नेः। उक्थम्। तेन। एव। एनम्। अन्विति। शंसति ॥ [३५] ॥

(मिनुयात् तृतीयं चिन्वानः स्त्रियं पौत्रं च वै सप्त च)

॥ ८ ॥

★

सूयते। वै। एषः। अग्नीनाम्। यः। उखायाम्। भ्रियते। यत्। अधः। सादयेत्। गर्भोः।
 प्रपादुका इति प्र—पादुकाः। स्युः। अथो इति। यथा। सवात्। प्रत्यवरोहतीति प्रति—अवरो-
 हति। तादृक्। एव। तत्। आसन्दी। सादयति। गर्भीणाम्। धृत्यै। अप्रपादायेत्यप्र—पादाय।
 अथो इति। सवम्। एव। एनम्। करोति। गर्भः। वै। एषः। यत्। उख्यः। योनिः। शिष्यम्।
 यत्। शिष्यात्। उखाम्। निरूहेदिति निः—ऊहेत्। योनेः। गर्भम्। निरिति। हन्यात्। षडुद्या-
 ममिति षट्—उद्यामम्। शिष्यम्। भवति। षोढाविहित इति षोढा—विहितः। वै। ३६ (५०)
 ॥ [३६] ॥ पुरुषः। आत्मा। च। शिरः। च। चत्वारि। अङ्गानि। आत्मन्। एव। एनम्।
 बिभर्ति। प्रजापतिरिति प्रजा—पतिः। वै। एषः। यत्। अग्निः। तस्य। उखा। च। उलूखलम्।
 च। स्तनौ। तौ। अस्य। प्रजा इति प्र—जाः। उपेति। जीवन्ति। यत्। उखाम्। च। उलूखलम्।
 च। उपदधातीत्युप—दधाति। ताभ्याम्। एव। यजमानः। अमुष्मिन्। लोके। अग्निम्। दुहे।

स॒व्व॒थ्स॒र इति॑ सं—व॒थ्स॒रः । वै । ए॒षः । यत् । अ॒ग्निः । तस्य॑ । त्रे॒धावि॒हिता इति॑ त्रे॒धा—वि॒हिताः ।
 इष्ट॑काः । प्रा॒जाप॒त्या इति॑ प्रा॒जा—प॒त्याः । वै॒ष्ण॒वीः । ३७ (५०) ॥ [३७] ॥ वै॒श्वक॑र्मणीरिति॑
 वै॒श्व—क॑र्मणीः । अ॒हो॒रा॒त्राणीत्य॑हः—रा॒त्राणि । ए॒व । अ॒स्य । प्रा॒जाप॒त्या इति॑ प्रा॒जा—प॒त्याः ।
 यत् । उ॒ख्यम् । बि॒भर्ति॑ । प्रा॒जाप॒त्या इति॑ प्रा॒जा—प॒त्याः । ए॒व । तत् । उ॒पेति॑ । ध॒त्ते । यत् ।
 स॒मिध॑ इति॑ सं—इ॒धः । आ॒दधा॑तीत्या॑—दधा॑ति । वै॒ष्ण॒वाः । वै । व॒नस्प॑तयः । वै॒ष्ण॒वीः । ए॒व ।
 तत् । उ॒पेति॑ । ध॒त्ते । यत् । इष्ट॑काभिः । अ॒ग्निम् । चि॒नोति॑ । इ॒यम् । वै । वि॒श्वक॑र्मेति॑ वि॒श्व—
 क॑र्मा । वै॒श्वक॑र्मणीरिति॑ वै॒श्व—क॑र्मणीः । ए॒व । तत् । उ॒पेति॑ । ध॒त्ते । तस्मा॑त् । आ॒हुः । त्रि॒वृदि॑ति॑
 त्रि—वृत् । अ॒ग्निः । इति॑ । तम् । वै । ए॒तम् । यज॑मानः । ए॒व । चि॒न्वी॒त । यत् । अ॒स्य । अ॒न्यः ।
 चि॒नुया॑त् । यत् । तम् । द॒र्खि॑णाभिः । न । रा॒धये॑त् । अ॒ग्निम् । अ॒स्य । वृ॒ज्जी॒त । यः । अ॒स्य ।
 अ॒ग्निम् । चि॒नुया॑त् । तम् । द॒र्खि॑णाभिः । रा॒धये॑त् । अ॒ग्निम् । ए॒व । तत् । स्पृ॒णोति॑ ॥ [३८] ॥

(षो॒ढावि॒हितो वै वै॑ष्ण॒वी र॒न्यो वि॒श्व॒शति॑श्च)

॥ ९ ॥

★

प्रा॒जाप॑तिरिति॑ प्रा॒जा—प॒तिः । अ॒ग्निम् । अ॒चि॒नुत॑ । ऋ॒तुभि॑रित्यु॒तु—भिः । स॒व्व॒थ्स॒रमिति॑ सं—
 व॒थ्स॒रम् । व॒सन्ते॑न । ए॒व । अ॒स्य । पूर्वा॑र्द्धमिति॑ पूर्वं—अ॒र्द्धम् । अ॒चि॒नुत॑ । ग्री॒ष्मेण॑ । द॒र्खि॑णम् ।
 प॒र॒खम् । व॒रु॒षाभिः॑ । पु॒च्छम् । श॒रदा॑ । उ॒त्तर॑मित्यु॒त—त॒रम् । प॒र॒खम् । हे॒मन्ते॑न । म॒द्धम् ।
 ब्र॒ह्म॒णा । वै । अ॒स्य । तत् । पूर्वा॑र्द्धमिति॑ पूर्वं—अ॒र्द्धम् । अ॒चि॒नुत॑ । र॒ष॒त्रेण॑ । द॒र्खि॑णम् ।
 प॒र॒खम् । प॒शुभि॑रिति॑ प॒शु—भिः । पु॒च्छम् । वि॒शा । उ॒त्तर॑मित्यु॒त—त॒रम् । प॒र॒खम् । आ॒शया॑ ।
 म॒द्धम् । यः । ए॒वम् । वि॒द्वान् । अ॒ग्निम् । चि॒नुते॑ । ऋ॒तुभि॑रित्यु॒तु—भिः । ए॒व । ए॒नम् । चि॒नुते॑ ।
 अथो॑ इति॑ । ए॒तत् । ए॒व । स॒र्वम् । अ॒वेति॑ । ३९ (५०) ॥ [३९] ॥ रु॒न्धे । शृ॒ण्वन्ति॑ । ए॒नम् ।
 अ॒ग्निम् । चि॒क्या॒नम् । अ॒त्ति॑ । अ॒न्नम् । रो॒चते॑ । इ॒यम् । वा॒व । प्र॒थ॒मा । चि॒तिः । ओ॒षध॑यः ।
 व॒नस्प॑तयः । पु॒रीष॑म् । अ॒न्तरि॑खम् । द्वि॒तीया॑ । व॒या॒श॒सि । पु॒रीष॑म् । अ॒सौ । तृ॒तीया॑ । न॒ख॒ष—
 त्रा॒णि । पु॒रीष॑म् । य॒ज्ञः । च॒तुर्थी॑ । द॒र्खि॑णा । पु॒रीष॑म् । यज॑मानः । प॒ञ्च॒मी । प्र॒जेति॑ प्र—जा ।
 पु॒रीष॑म् । यत् । त्रि॒चि॒तीक॑मिति॑ त्रि—चि॒तीक॑म् । चि॒न्वी॒त । य॒ज्ञम् । द॒र्खि॑णाम् । आ॒त्मान॑म् ।
 प्र॒जामि॑ति॑ प्र—जा॒म् । अ॒न्तः । इ॒यात् । तस्मा॑त् । प॒ञ्चचि॑तीक इति॑ प॒ञ्च—चि॒तीकः । चे॒त॒व्यः ।

ए॒तत् । ए॒व । सर्व॑म् । स्पृ॒णो॒ति । यत् । ति॒स्रः । चि॒तयः॑ । ४० (५०) ॥ [४०] ॥ त्रि॒वृदि॑ति॒ त्रि—
वृत् । हि । अ॒ग्निः । यत् । द्वे इति॑ । द्वि॒पादि॑ति॒ द्वि—पात् । यज॑मानः । प्र॒ति॒ष्ठित्या॑ इति॒ प्र॒ति—
स्थि॒त्यै । पञ्च॑ । चि॒तयः॑ । भ॒वन्ति॑ । पा॒ङ्कः । पु॒रुषः॑ । आ॒त्मान॑म् । ए॒व । स्पृ॒णो॒ति । पञ्च॑ । चि॒तयः॑ ।
भ॒वन्ति॑ । पञ्च॑भि॒रिति॑ पञ्च—भिः । पु॒रीषैः॑ । अ॒भीति॑ । ऊ॒हति॑ । द॒श । स॒मिति॑ । प॒द्यन्ते॑ । द॒शा—
र॒ख॒र इति॑ द॒श—अ॒र॒ख॒रः । वै । पु॒रुषः॑ । या॒वान् । ए॒व । पु॒रुषः॑ । तम् । स्पृ॒णो॒ति । अथो॑ इति॑ ।
द॒शा॒र॒ख॒रेति॑ द॒श—अ॒र॒ख॒रा । वि॒राडिति॑ वि—राट् । अ॒न्नम् । वि॒राडिति॑ वि—राट् । वि॒राजी॑ति॒
वि—रा॒जि । ए॒व । अ॒न्नाद्य॑ इत्य॒न्न—अद्ये॑ । प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठति॑ । स॒व्व॒थ्स॒र इति॑ सं—व॒थ्स॒रः । वै ।
ष॒ष्ठी । चि॒तिः । ऋ॒तवः॑ । पु॒रीष॑म् । षट् । चि॒तयः॑ । भ॒वन्ति॑ । षट् । पु॒रीषा॑णि । द्वा॒दश॑ । स॒मिति॑ ।
प॒द्यन्ते॑ । द्वा॒दश॑ । मा॒साः । स॒व्व॒थ्स॒र इति॑ सं—व॒थ्स॒रः । स॒व्व॒थ्स॒र इति॑ सं—व॒थ्स॒रे । ए॒व ।
प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठति॑ ॥ [४१] ॥

(अव चितयः पुरीषं पञ्चदश च)

॥ १० ॥

★

रो॒हि॒तः । धू॒म्रो॒हि॒त इति॑ धू॒म्र—रो॒हि॒तः । क॒र्क॒न्धुरो॒हि॒त इति॑ क॒र्क॒न्धु—रो॒हि॒तः । ते । प्रा॒जा—
प॒त्या इति॑ प्रा॒जा—प॒त्याः । ब॒भ्रुः । अ॒रु॒णब॑भ्रु॒रिति॑ अ॒रु॒ण—ब॒भ्रुः । शु॒कब॑भ्रु॒रिति॑ शु॒क—ब॒भ्रुः । ते ।
रौ॒द्राः । श्ये॒तः । श्ये॒ता॒र॒ख इति॑ श्ये॒त—अ॒र॒खः । श्ये॒तग्री॑व इति॑ श्ये॒त—ग्री॒वः । ते । पि॒तृ—
दे॒व॒त्या इति॑ पि॒तृ—दे॒व॒त्याः । ति॒स्रः । कृ॒ष्णाः । व॒शाः । वा॒रु॒ण्यः । ति॒स्रः । श्वे॒ताः । व॒शाः ।
सौ॒र्यः । मै॒त्रा॒बा॒रु॒हस्प॑त्या इति॑ मै॒त्रा—बा॒रु॒हस्प॑त्याः । धू॒म्रल॑लामा इति॑ धू॒म्र—ल॒लामाः । तू॒पराः
॥ [४२] ॥

(रोहितः षड्विंशतिः)

॥ ११ ॥

★

पृ॒श्निः । ति॒र॒श्ची॒नपृ॒श्निरि॑ति॒ ति॒र॒श्ची॒न—पृ॒श्निः । ऊ॒र्ध्वपृ॒श्निरि॑त्यू॒र्ध्व—पृ॒श्निः । ते ।
मा॒रु॒ताः । फ॒ल्गूः । लो॒हि॒तो॒र्णीति॑ लो॒हि॒त—ऊ॒र्णी । ब॒ल॒र॒खी । ताः । सा॒र॒स्व॒त्यः । पृ॒षती॑ ।
स्थू॒लपृ॒षती॑ति॒ स्थू॒ल—पृ॒षती॑ । र॒खु॒द्रपृ॒षती॑ति॒ र॒खु॒द्र—पृ॒षती॑ । ताः । वै॒श्वदे॒व्य इति॑ वै॒श्व—दे॒व्यः ।

ति॒स्रः । श्या॒माः । व॒शाः । पौ॒ष्णि॒यः । ति॒स्रः । रोहि॑णीः । व॒शाः । मै॒त्रि॒यः । ऐ॒न्द्रा॒बा॒रु॒ह॒स्प॒त्या
इत्यै॑न्द्रा—बा॒रु॒ह॒स्प॒त्याः । अ॒रु॒णल॑लामा इत्य॑रुण—ल॒लामाः । तू॒पराः ॥ [४३] ॥

(पृश्निः षड्विंशतिः)

॥ १२ ॥

★

शि॒ति॒बा॒हुरि॑ति शि॒ति—बा॒हुः । अ॒न्यत॑श्शि॒ति॒बा॒हुरि॑त्यन्यतः—शि॒ति॒बा॒हुः । स॒म॒न्त॒शि॒ति॒बा॒हुरि॑ति स॒म॒न्त—शि॒ति॒बा॒हुः । ते । ऐ॒न्द्र॒वा॒य॒वा इत्यै॑न्द्र—वा॒य॒वाः । शि॒ति॒र॒न्ध्र इति॑ शि॒ति—र॒न्ध्रः ।
अ॒न्यत॑श्शि॒ति॒र॒न्ध्र इत्यन्यतः—शि॒ति॒र॒न्ध्रः । स॒म॒न्त॒शि॒ति॒र॒न्ध्र इति॑ स॒म॒न्त—शि॒ति॒र॒न्ध्रः । ते ।
मै॒त्रा॒व॒रु॒णा इति॑ मै॒त्रा—व॒रु॒णाः । शु॒द्ध॒वा॒ल इति॑ शु॒द्ध—वा॒लः । स॒र्वशु॑द्ध॒वा॒ल इति॑ स॒र्व—शु॒द्ध॒वा॒लः । म॒णि॒वा॒ल इति॑ म॒णि—वा॒लः । ते । आ॒श्वि॒नाः । ति॒स्रः । शि॒ल्पाः । व॒शाः । वै॒श्वदे॒व्य इति॑
वै॒श्व—दे॒व्यः । ति॒स्रः । श्ये॒नीः । प॒रमे॑ष्ठिने । सो॒मा॒पौ॒ष्णा इति॑ सो॒मा—पौ॒ष्णाः । श्या॒मल॑लामा
इति॑ श्या॒म—ल॒लामाः । तू॒पराः ॥ [४४] ॥

(शि॒ति॒बा॒हुः पञ्चविंशतिः)

॥ १३ ॥

★

उ॒न्नत॑ इत्यु॒त्—न॒तः । ऋ॒षभः । वा॒मनः । ते । ऐ॒न्द्रा॒व॒रु॒णा इत्यै॑न्द्रा—व॒रु॒णाः । शि॒ति॒क॒कु॒दि॒ति शि॒ति—क॒कु॒त् । शि॒ति॒पृ॒ष्ठ इति॑ शि॒ति—पृ॒ष्ठः । शि॒ति॒भ॒स॒दि॒ति शि॒ति—भ॒स॒त् । ते । ऐ॒न्द्रा॒बा॒रु॒ह॒स्प॒त्या इत्यै॑न्द्रा—बा॒रु॒ह॒स्प॒त्याः । शि॒ति॒पा॒दि॒ति शि॒ति—पा॒त् । शि॒त्यो॒ष्ठ इति॑ शि॒ति—ओ॒ष्ठः ।
शि॒ति॒भ्रु॒रि॒ति शि॒ति—भ्रुः । ते । ऐ॒न्द्रा॒वै॒ष्ण॒वा इत्यै॑न्द्रा—वै॒ष्ण॒वाः । ति॒स्रः । सि॒द्ध॒माः । व॒शाः ।
वै॒श्वक॑र्म॒ण्य इति॑ वै॒श्व—क॑र्म॒ण्यः । ति॒स्रः । धा॒त्रे । पृ॒षो॒द॒रा इति॑ पृ॒ष—उ॒द॒राः । ऐ॒न्द्रा॒पौ॒ष्णा
इत्यै॑न्द्रा—पौ॒ष्णाः । श्ये॒तल॑लामा इति॑ श्ये॒त—ल॒लामाः । तू॒पराः ॥ [४५] ॥

(उ॒न्नतः पञ्चविंशतिः)

॥ १४ ॥

★

क॒र्णाः । त्र॒यः । या॒माः । सौ॒म्याः । त्र॒यः । श्वि॒ति॒ङ्गाः । अ॒ग्नये॑ । य॒वि॒ष्ठा॒य । त्र॒यः । न॒कु॒लाः ।
ति॒स्रः । रोहि॑णीः । त्र्य॒व्य इति॑ त्रि—अ॒व्यः । ताः । व॒सू॒नाम् । ति॒स्रः । अ॒रु॒णाः । दि॒त्यौ॒ह्यः ।

ताः। रु॒द्राणा॑म्। सो॒मैन्द्रा॑ इति॑ सोम—ऐन्द्राः। ब॒भ्रुल॑लामा इति॑ ब॒भ्रु—ल॒लामाः॑। तू॒पराः॑
॥ [४६] ॥

(कर्णास्त्रयोविंशतिः)

॥ १५ ॥

★

शु॒ण्ठाः। त्रयः॑। वै॒ष्णवाः॑। अ॒धीलो॑धकर्णा इत्य॑धीलो॒ध—कर्णाः॑। त्रयः॑। वि॒ष्णवे॑। उ॒रु—
क्र॒मायेत्यु॑रु—क्र॒माय॑। ल॒प्सुदि॑नः। त्रयः॑। वि॒ष्णवे॑। उ॒रुगा॑यायेत्यु॒रु—गा॒याय॑। पञ्चा॒वीरि॑ति
पञ्च—अ॒वीः। ति॒स्रः। आ॒दि॒त्याना॑म्। त्रि॒व॒त्सा इति॑ त्रि—व॒त्साः। ति॒स्रः। अ॒ङ्गिर॑साम्। ऐन्द्रा—
वै॒ष्णवा इत्यै॑न्द्रा—वै॒ष्णवाः॑। गौ॒रल॑लामा इति॑ गौ॒र—ल॒लामाः॑। तू॒पराः॑ ॥ [४७] ॥

(शुण्ठा विंशतिः)

॥ १६ ॥

★

इन्द्रा॑य। रा॒ज्ञे। त्रयः॑। शि॒तिपृ॑ष्ठा इति॑ शि॒ति—पृ॑ष्ठाः। इन्द्रा॑य। अ॒धिरा॑जायेत्य॑धि—रा॒जाय॑।
त्रयः॑। शि॒तिक॑कुद् इति॑ शि॒ति—क॑कुद्। इन्द्रा॑य। स्व॒राज्ञ॑ इति॑ स्व—रा॒ज्ञे। त्रयः॑। शि॒तिभ॑सद्
इति॑ शि॒ति—भ॑सद्। ति॒स्रः। तु॒र्यौह्यः॑। सा॒द्ध्याना॑म्। ति॒स्रः। प॒ष्ठौह्यः॑। वि॒श्वेषा॑म्। दे॒वाना॑म्।
आ॒ग्नेन्द्राः॑। कृ॒ष्णल॑लामा इति॑ कृ॒ष्ण—ल॒लामाः॑। तू॒पराः॑ ॥ [४८] ॥

(इन्द्राय राज्ञे द्वाविंशतिः)

॥ १७ ॥

★

अ॒दि॒त्यै। त्रयः॑। रो॒हि॒तै॒ता इति॑ रो॒हि॒त—ए॒ताः। इन्द्रा॑ण्यै। त्रयः॑। कृ॒ष्णै॒ता इति॑ कृ॒ष्ण—
ए॒ताः। कु॒ह्वै। त्रयः॑। अ॒रु॒णै॒ता इत्य॑रुण—ए॒ताः। ति॒स्रः। धे॒नवः॑। रा॒कायै॑। त्रयः॑। अ॒न॒द्वाहः॑।
सि॒नीवा॑ल्यै। आ॒ग्नावै॒ष्णवा इत्या॑ग्ना—वै॒ष्णवाः॑। रो॒हि॒तल॑लामा इति॑ रो॒हि॒त—ल॒लामाः॑। तू॒पराः॑
॥ [४९] ॥

(अदित्याअष्टादश)

॥ १८ ॥

★

सौम्याः । त्रयः । पिशङ्गाः । सोमाय । राज्ञे । त्रयः । सारङ्गाः । पार्जन्याः । नभोरूपा इति
नभः—रूपाः । तिस्रः । अजाः । मल्हाः । इन्द्राण्यै । तिस्रः । मेघ्यः । आदित्याः । द्यावापृथिव्या
इति द्यावा—पृथिव्याः । मालङ्गाः । तूपराः ॥ [५०] ॥

(सौम्या एकात्रविंशतिः)

॥ १९ ॥

★

वारुणाः । त्रयः । कृष्णललामा इति कृष्ण—ललामाः । वरुणाय । राज्ञे । त्रयः । रोहितल-
लामा इति रोहित—ललामाः । वरुणाय । रिशादस इति रिश—अदसे । त्रयः । अरुणललामा
इत्यरुण—ललामाः । शिल्पाः । त्रयः । वैश्वदेवा इति वैश्व—देवाः । त्रयः । पृश्नयः । सर्वदे-
वत्या इति सर्व—देवत्याः । ऐन्द्रासूरा इत्यैन्द्रा—सूराः । श्येतललामा इति श्येत—ललामाः ।
तूपराः ॥ [५१] ॥

(वारुणा विंशतिः)

॥ २० ॥

★

सोमाय । स्वराज्ञ इति स्व—राज्ञे । अनोवाहावित्यनः—वाहौ । अनद्वाहौ । इन्द्राग्निभ्यामिती-
न्द्राग्नि—भ्याम् । ओजोदाभ्यामित्योजः—दाभ्याम् । उष्टारौ । इन्द्राग्निभ्यामितीन्द्राग्नि—भ्याम् ।
बलदाभ्यामिति बल—दाभ्याम् । सीरवाहाविति सीर—वाहौ । अवी इति । द्वे इति । धेनू इति ।
भौमी इति । दिग्भ्य इति दिक्—भ्यः । वड्बे इति । द्वे इति । धेनू इति । भौमी इति । वैराजी
इति । पुरुषी इति । द्वे इति । धेनू इति । भौमी इति । वायवे । आरोहणवाहावित्यारोहण—वाहौ ।
अनद्वाहौ । वारुणी इति । कृष्णे इति । वशे इति । अराड्यौ । दिव्यौ । ऋषभौ । परिमराविति
परि—मरौ ॥ [५२] ॥

(सोमाय स्वराज्ञे चतुस्त्रिंशतः)

॥ २१ ॥

★

एकादश । प्रातः । गव्याः । पशवः । एति । लभ्यन्ते । छगलः । कल्माषः । किकिदीविः ।
विदीगयः । ते । त्वाष्ट्राः । सौरीः । नव । श्वेताः । वशाः । अनुबन्ध्या इत्यनु—बन्ध्याः । भवन्ति ।

आग्नेयः। ऐन्द्रा॑ग्न इत्यैन्द्र—अ॒ग्नः। आ॒श्विनः॑। ते। वि॒शा॒ल॒यूप॑ इति॑ वि॒शा॒ल—यू॒पे। एति॑।
ल॒भ्यन्ते॑ ॥ [५३] ॥

(एकादश प्रातः पञ्चविंशतिः)

॥ २२ ॥

★

पि॒शङ्गाः॑। त्रयः॑। वा॒स॒न्ताः॑। सा॒र॒ङ्गाः॑। त्रयः॑। ग्रैष्माः॑। पृष॑न्तः। त्रयः॑। वा॒र॒ष्किः॑।
पृ॒श्न॒जयः॑। त्रयः॑। शा॒र॒दाः॑। पृ॒श्नि॒स॒व॒था इति॑ पृ॒श्नि—स॒व॒थाः। त्रयः॑। है॒म॒न्ति॒काः। अ॒व॒-
लि॒प्ता इत्य॑व—लि॒प्ताः। त्रयः॑। शै॒शि॒राः। स॒व्व॒त्स॒रायेति॑ सं—व॒त्स॒राय॑। नि॒व॒त्स॒-
व॒त्स॒सः ॥ [५४] ॥

(पि॒शङ्गां वि॑ंशतिः)

॥ २३ ॥

अनुवाक १२ विशेषः (रोहितः कृष्णा धूम्रललामाः पृश्निः श्यामा अरुणललामाः शितिबाहुः शिल्पाः श्येनीः श्यामललामा
उन्नतः सिद्धमा धात्रे पौष्णाः श्येतललामाः कर्णा बभ्रुललामाः शुण्ठा गौरललामा इन्द्राय कृष्णाललामा अदित्यै रोहित
ललामः सौम्या मालङ्गा वारुणाः सूर्याः श्येतललामा दश।)

★

॥ हरिः ॐ ॥

पञ्चमकाण्डे षष्ठः प्रश्नः — पद पाठः — समाप्तः

अनुवाकाः	पञ्चशत्यः
२३	५४

ॐ